

پنجابی غزل دا ارتقاء

Code: Maj/Punj-306

Credit Hours: 04

مس الماس طاہرہ

شعبہ پنجابی، لاہور کالج برائے خواتین یونیورسٹی، لاہور۔ پاکستان

عنوان: روف شیخ دی حیاتی فن تے فکر

پنجابی ادب دا ایہہ چن 14 اگست 1934 نوں چڑھیا۔ والد صاحب داناں شیخ محمد شریف سی۔ روف شیخ ضلع گوجرانوالہ دی تحصیل حافظ آباد وچ جمے پلے۔ مڈھلی تعلیم ایم بی ہائی سکول حافظ آباد وچوں لئی فی رلاہورتوں بی اے فائنل پنجابی، فاضل فارسی دے امتحان پاس کیتے۔ پڑھائی دے زمانے وچ کئی ادبی انجمنیں دے سیکرٹری تے ممبر رہے۔ روف دی نٹ بولٹ تے کل قابلے دی وڈی دکان اے۔ ایہناں نوں استاد دامن، قتیل شفائی، شہزاد احمد، حکیم ناصر، سلیم کاشتر جیسے اُچے لکھاریاں دی سنگت نصیب ہوئی۔

۱۹۵۴ء توں کجھ نہ کجھ کہندے آئے نیں۔ پر اصلی شاعری ۱۹۶۱ء وچ ای شروع کیتی اوہ اپنے آپ ای بنیا تے ایس مقام تے اُپڑیا۔ ایس ویلے اوہ پاکستان رائٹرز گلڈ پنجابی سب ریجن داسیکرٹری ادارہ پنجابی رنگ دا چیئرمین انجمن پنجابی ادب دانا ب صدر، پنجابی دربار دانا ب صدر اے۔ روف شیخ نے گیت غزل، نظم، چوہرگے، شاعری دی ہر صنف تے قلم دے گوڑھے بھجائے نیں۔ ۱۹۶۵ء وچ ”کرناں“، ۱۹۶۸ء وچ ”واٹاں“ تے ۱۹۷۲ء وچ ”بلدا شہر“ چھاپ کے ہن تیکر اوہ تن کتاباں دا لکھاری بن چکیا اے۔ ”کرناں“ تے ”بلدا شہر“ دو اوہ کتاباں نیں جنہاں اُتے پاکستان رائٹرز گلڈ ولوں انعام ملے۔

عنوان: رؤف شیخ دی غزلاں دا اسلوب

- ☆ سماج دی گل کردے۔
- ☆ سدھے سادھے اکھراں دا ورتارا۔
- ☆ بدلے رویے بارے گل بات۔
- ☆ صنعت تکرار، الاعداد دا ورتارا۔
- ☆ مشینی دور دا مشینی انسان۔
- ☆ محبوب دی جدائی دا ذکر، درد۔
- ☆ مصنوعی حیاتی داسکوه۔
- ☆ منافقت دا زہر۔

عنوان: رؤف شیخ دیاں 5 غزلاں

دل تے جو کجھ بیت گئی اے دسیا نہیں میں یاراں نوں
چپ دی بُلکل مار لئی اے گل نال لا کے ہاراں نوں

اکھیاں وچوں دل دا بھیت بے ڈُھل پوے تے حیرت کیہ
گھر والے تے جو کجھ گزرے پتہ ہوندائے دیواراں نوں

چیھھ نوں دنداں تھلے دَب کے ایہہ سٹ وی میں جَر لئی اے
ٹٹیا ساز وی چیک اُٹھدائے ہتھ پوے بے تاراں نوں

پھُلاں دے چہرے نیں جھڑیاں بھسے رنگ نیں کلیاں دے
کیہڑے کالی چیھھ والے دی کھا گئی نظر بہاراں نوں

وکھر گئی اے تیری صورت بھل گیا اپنا ناں
میں ایس کورے ورقے تے ہن کس دا ذکر کراں

نظراں توں اوہلے اک جھولا اک نمی جیہی لو
صندل دے بوٹے نہیں کیتی کدی کسے تے چھاں

لیکھاں دی ایس لیک دے پچھے میرا ہتھ وی سی
اپنی بربادی دا فرمیں کس نوں دوش دیاں

جس دی لوڑ نے صدیاں پہلوں پنڈ چھڈایا سی
اج وی اوں کھڈونے دے لئی اونویں سہک رہیاں

یاراں کیتیاں جدوں صلاحواں میرے گھرنوں ڈھان دیاں
کندھاں دے نال لگ کے رویاں رُتاں میرے ہان دیاں

جنہاں دے جُسیاں دی شوبھا میرے لہو دی رنگت اے
اوہو سڑکاں ہو گئیاں نیں ویری میری جان دیاں

آؤندی رُت دی نہیہ رکھنی ایں ٹردے پھر دے پتھراں نیں
شہراں دے متھے تے لکھ کے تقدیراں گستان دیاں

ہر اک چہرہ اپنے بھیت دا اوہلا بن کے بیٹھا اے
باہر دیاں چُچاں بھیتی نیں اندر دے طوفان دیاں

ویلا کولوں لنگھ جاندا اے میں ہتھ ملدا رہنا واں
بھانویں کوئی منزل نہیں میری فیر وی چلدا رہنا واں

کول آوے تے خورے اوہنوں ویکھ کے نہ پہچان سکاں
شعراں دے وچ جس ٹیارنوں سدے گھلدا رہناواں

میرا وس چلے تے تیرے سفنے وی نہ اڈن دیاں
پرچھانویں وانگ بھانویں تیری یاد وچ ڈھلدا رہنا واں

ایہہ وی مینوں مل نہیں سکیا اوہ وی میرا ہویا نہیں
اٹھے پہر میں تھوڑا وی ایس اگ وچ چلدا رہنا واں

سرتے آیا قہر دا سورج اگ ورتائی دھپاں نے
جئے ساڑ کے چھانواں ونڈیاں میرے ورگے رکھاں نے

اپنے جسم دے گھیرے وچس ہن تک نکل نہیں سکیا میں
اوہ دیواراں کیہ توڑاں گا جیہڑیاں چکیاں سمیاں نے

لم سلمیاں اکو جیہاں چار چوفیرے وچھیاں نیں
منزل دی سونہہ کھوہ لتی اے میتھوں ایہناں سڑکاں نے

ایس شہر وچ اک وی چہرہ اکھ نوں جانو لکيا نہیں
میرے ناں دی سد ماری اے فیر وی ایہناں گلیاں نے

عنوان: سلیم کاشردی حیاتی فن تے فکر۔

سلیم کاشرہوریں اکتوبر ۱۹۳۲ء نوں اسلام آباد کشمیر وچ پیدا ہوئے۔ تعلیم منشی فاضل ادیب۔ فاضل بی اے توڑی اے زندگی دا مڈھ روز نامہ کوہستان راولپنڈی دی رپورٹری توں بچھا۔ اج کل نیشنل بینک آف پاکستان وچ ملازمت کردے نیں۔ کاشرہوراں ۱۹۵۵ء وچ شاعری شروع کیتی سی تے چھیتی ای ناں کھٹ لیا اے۔ ایہناں دے کلام دا مجموعہ ”تتیاں چھاواں“ ۱۹۶۳ء وچ چھپیا سی۔ اوہدے اُتے رائٹرز گلڈ ولوں اول انعام ملیا۔ پاکستان رائٹرز گلڈ پنجابی سب ریجن دے سیکرٹری رہے۔ پنجابی دربار لاہور تے انجمن پنجابی ادب دے صدر وی، پڑھن دا انداز وی دکھرا اے۔ شعراں وچ بڑی ڈونگھیاٹی ہندی اے تے سنن والیاں نوں ڈاڈھا متاثر کردے نیں۔ پچھلے چار پنج سال توں فلم ول جھکے ہوئے نیں ہن تیکر گھٹو گھٹ دو سو گیت لکھ چکے نیں جنہاں وچوں کئی بڑے مشہور ہوئے نیں۔

عنوان: سلیم کا شرسرگی داتا راوچوں 5 غزلاں۔

اپنے گھر دی پھلواری وچ ہنجواں دے پھل لاکے ویکھ
رنگاں تے مہکاں دی دناں موتیاں نال سجا کے ویکھ
مٹی اُتے پیٹھیاں ہویاں بندے نکے لگدے نیں
اپنا آپ پچھانن دے لئی میرے نیڑے آ کے ویکھ
بن کے میل کھلوتیاں رہناں مینوں ہور گوارا نہیں
تیری منزل بن جاواں گا مینوں نال ٹرا کے ویکھ
روڑے کھا کے پھل ونڈن وچ کنی لذت ہندی اے
میرے وانگوں سنگھنے رُکھ دا کدی تے رُوپ وٹا کے ویکھ
جے کھڑیوں تے خورے کسے جنازے دے گل لگیں توں
ویلے دی اِس مست ہوا نوں تھوڑا چر ترسا کے ویکھ

خورے کتھے سوں گئے نیں آواز دیو مرے یاراں نوں
اک اک کر کے جوڑ لیا اے میں گلے دیاں تاراں نوں

ایہناں روز دھرو کر کر کے جیون دا دل دسیا اے
کیہڑے مونہوں مندڑا آکھاں میں سجاں دلداراں نوں

وچھڑے ہوئے گھڑیاں تے پل خواہاں دا سرمایہ نیں!
خاک اڈ دی اے کھولاں جد اکھیاں دے بند بزاراں نوں

پیار پری لئی پتھر ہو گئے میتھوں پہلاں کنے لوک
فیر وی میرے درگے کملے لبھدے پھرن پیاراں نوں

جو بول زبانوں نکل گیا
اوہ تیر کمانوں نکل گیا

میں دل وچ اوہنوں لبھناں واں
اوہ دُور آسماناں نکل گیا

اوہنوں میریاں گلاں یاد رہیاں
پر میں پچانوں نکل گیا

خواباں نہ تک ایہناں بدلے
یوسف کنعا نوں نکل گیا

چہرے اندر دا نہیں شیشہ اندر نیں طوفان بڑے
سیج لکاون دے وچ ماہر ہوگئے نیں انسان بڑے

بھکھے ہون تے رل مل بہندے مل جاوے تے ٹردے نیں
انساناں نوں کیہ ورتی اے کوّے نیں حیران بڑے

کوئی خالی گلدان کدے وی مہکاں ونڈوا ڈٹھا نہیں
ہر موسم وچ پھلاں دے سنگ رہندے نیں گلدان بڑے

لگدا اے ہن خوشیاں نوں وی ناں بدلوناں پے جائے گا
کر لتے نیں بندیاں کٹھے دکھاں دے سامان بڑے

پتھر نوں جد پتھر وجے شعلے روندا ڈٹھا اے
سُولاں سامنے سینہ تان کے پھل کھلوندا ڈٹھا اے

کرنی بھرنی پے جاندی اے ایہہ گل بڑی پرانی ایں
اوہو پھل سمیٹے جیہڑا کنڈے بوندا ڈٹھا اے

دوجیاں دے دُکھ اُتے روون والیاں اکھاں ہسیاں نیں
برساتاں وچ مسکیناں دا ڈھارا چوندا ڈٹھا اے

دن چڑھیا تے اوتھے ذرا وی گہما گہمی کوئی نہیں سی
راتیں جہاں سڑکاں اُتے کیہ کیہ ہوندا ڈٹھا اے